

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९/०८० सालको निर्णय नं. ३५९
पुनरावेदन नं. ०७५-RB-०३४६
पुनरावेदन दर्ता मिति: २०७६।०२।०९
मुद्दा:- आयकर (२०७२/०७३)।

का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ११ थापाथली स्थित यूनाईटेड डिष्ट्रिक्ट्स नेपाल
प्रा.लि.(स्थायी लेखा नं.३०११२६३७९) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त हरिकुमार } पुनरावेदक
श्रेष्ठ.....१

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय: ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर प्रशासक श्री गंगाराम गेलाल

शुरु निर्णय मिति : २०७४।०६।२५

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट: x

प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट : विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगीता थोकर

अवलम्बित नजीर: पुनरावेदन नं. ०७४-CR-०५२९ मुद्दा आयकर आ.व. २०५८।५९,

फैसला मिति २०६८।५।६

पुनरावेदक कम्पनीका हकमा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४।०६।२५ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको निर्णय उपर आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट ६० दिनभित्र निर्णय दिनु पर्नेमा उक्त निर्णय दिएको सूचनाको जानकारी हालसम्म नआएको भनी विभागलाई सूचना दिई राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) तथा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम यस न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पुनरावेदन दर्ता भै पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका करदाता श्री यूनाईटेड डिष्ट्रिब्यूटर्स नेपाल प्रा.लि.ले आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. ३९,१२,१२,३२६।- कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७३।०९।२७ मा आय विवरण पेश गरेको।
२. आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ को लागि ठूला करदाता कार्यालयबाट कर परीक्षण हुँदा करदाताबाट पेश हुन आएका आयकर विवरणसाथ संलग्न कागजात, फांटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतलाई आधार बनाई विचार गर्दा प्रस्तुत करदाताको यस आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ को सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने आयमा समावेश नगरेको/कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि संशोधित करयोग्य आय रु.४९,२५,८४,०५३।- कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबूद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिन भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को १०१(६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७४।०५।३० मा सूचना जारी गरेको।
३. ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४।०५।३० मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७४।०५।३० मा बुझी लिई सोको लिखित जवाफ करदाताले मिति २०७४।०६।०९ मा पेश गरेको।
४. करदाताले आ.व. २०७२/०७३ मा गरेको लगानी रु.१४,०५,९६,७२५।- घटाई बाँकी हुने जम्मा रु.१९,२७,५४,७३२।- को ६.८५ प्रतिशतका दरले हुने रु.१,३२,०३,६९९।- समेत जम्मा रु.१,६०,५६,००१।- यस आय वर्षको व्यवसायसंग सम्बन्धित खर्च नभएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को

उपदफा (१) बमोजिम व्यवसायको आय गणना गर्दा खर्च कट्टी गर्न नपाउने, करदाताले कर परीक्षणका बखत उक्त रकम भुक्तानी दिएको संस्थाले कर छुट प्राप्त गरेको प्रमाण पेश नगरेकोले यस्तो रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२ बमोजिम करयोग्य आय गणना गर्दा घटाउन नपाउने, करदाताले आफू खुसी गरेको भूकम्प राहत खर्च रू.१७,३३,०५३।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अन्तर्गत खर्च कट्टी नहुने, जग्गा खरिदको लागि प्रयोग भएको रकम रू.५७,०१,८१,९६२।- को बैंकलाई तिरेको औसत व्याज दर ६.८५ प्रतिशतका दरले हिसाब गर्दा हुन आउने रकम रू.३२,०२,३७७।- यस आय वर्षको व्यवसाय (व्यापार) को आय गणना गर्दा आयकर ऐन, २०५३ को दफा १४ को उपदफा (१) बमोजिम कट्टी नहुने, करदाताले मानविय त्रुटी भएको भनी घटी बिक्री देखाएको स्वीकार गरेको अवस्था देखिएको र अजित इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रू.१,१२,०५०।- र कनिष्का इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रू.३४,८००।- ले घटी बिक्री देखाएको पाईएकोले उक्त घटी बिक्री देखाएको रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने भएकोले करदाताको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ, तसर्थ कार्यालयबाट मिति २०७४।०५।३० मा जारी संशोधित कर निर्धारणको सूचनामा उल्लेख भए अनुसार नै संशोधित करयोग्य आय रू.४१,२५,८४,०५३।- कायम हुने र आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने गरी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४।०६।२५ मा भएको निर्णय पर्चा।

५. यूनाईटेड डिष्ट्रिब्यूटर्स नेपाल प्रा.लि.ले आ.व. २०७२/०७३ को लागि मिति २०७३।०९।२७ मा पेश गरेको आय विवरणसाथ संलग्न वासलात तथा नाफा/नोक्सान हिसाब परीक्षणको सिलसिलामा उपलब्ध भएसम्मका कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरू, तहाँको जिकिर समेतलाई अध्ययन, छानविन तथा परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नगरेको तथा कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्न ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०७४।०५।३० मा जारी गरिएको सूचनामा उल्लेख भएका विषयहरूमा तहाँबाट मिति २०७४।०६।०९ मा पेश भएका प्रमाण, कागजातहरूको छानविन तथा जिकिरलाई समेत विश्लेषण गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम मिति २०७४।०६।२५ को निर्णयबाट संशोधित कर निर्धारण गरी उक्त आ.व.२०७२/०७३ मा देहायअनुसार व्यापार तर्फको आय रू.४१,२५,८४,०५३।- संशोधित करयोग्य आय कायम

- गरिएको भनी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिम करदाताको नाममा च.नं.११० को पत्रबाट मिति २०७४।०६।२६ मा जारी भएको सूचना।
६. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७४।०६।२६ मा जारी गरेको आ.व. २०७२/०७३ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता श्री यूनाईटेड डिष्ट्रिब्यूटर्स नेपाल प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७४।०९।०७ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन।
७. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७४।०६।२६ मा जारी गरेको आ.व. २०७२/०७३ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी यूनाईटेड डिष्ट्रिब्यूटर्स नेपाल प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७४।०९।०७ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेकोमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५(द) बमोजिम ६० दिनभित्र निर्णय गरि सक्नुपर्नेमा सो नभएको कारणबाट ऐ.ऐनको दफा ११५(९) बमोजिम आन्तरिक राजस्व विभागलाई जानकारी दिई म्यादभित्र यस राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दर्ता गरेको।
८. निवेदकले मिति २०७५।१२।१३ मा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११५(द) र दफा ११६(१) बमोजिम श्री राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन गरिने जानकारी गराएको र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम श्री राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दर्ता गराएको बेहोराको जानकारी सहित सोको एक प्रति पुनरावेदन पत्र राखी मिति २०७६।०२।०१ मा निवेदन दर्ता गराएको हुँदा प्रस्तुत निवेदकले पेश गरेको प्रशासकीय पुनरावलोकन निवेदनको तथ्यमा प्रवेश गरी निर्णय दिन मिल्ने देखिएन। तसर्थ प्रस्तुत निवेदकले दर्ता गरेको प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदन लगतबाट कट्टा हुने भन्ने समेत बेहोराको मिति २०७६।०३।१७ मा भएको आन्तरिक राजस्व विभागको निर्णय।
९. ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेशको क्रममा लिष्टेड एण्ड नन लिष्टेड कम्पनीको शेयरमा रु.३३,३३,५९,४५७।- सम्बन्धमा करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को प्रावधान विपरित शेयर खरिदमा भएको लगानीको कारण तिर्नु परेको व्याज ऐनको दफा २१(१)(च) को कारण देखाई ऐ. दफा १४(१) बमोजिम कट्टी गर्न नपाउने गरी भएको निर्णय र सो निर्णयको आधारमा यथार्थ खर्चलाई कम्पनीको करयोग्य आय मानी सोमा निर्धारित करसंग सम्बन्धित निर्णय पत्राचार उल्लेखित कानूनी व्यवस्थाको प्रतिकूल छ। सार्वजनिक कल्याणकारी कार्यमा भएको निर्विवाद चन्दा सहयोगका खर्च, त्यसैगरी विनाशकारी भूकम्पको समयमा खाध्यान्न लगायतका तत्काल अति आवश्यक सामानहरूमा भएको खर्च, व्यवसायिक

प्रयोजनार्थ भवन गोदाम बनाउने हेतु पुनरावेदक कम्पनी कै नाउमा रू. ५७,०१,८१,९६२।- को जग्गा खरीद गरेको र उक्त मूल्यमा लागेको व्याज रू. २२,०२,३७७।- लाई आयमा समावेश गर्न मिल्ने होईन साथै मानवीय त्रुटिले गर्दा फरक परेको रकम रू. १,४६,८५०।- खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण त्रुटिपूर्ण हुँदा सो बदर गरी पुनरावेदन मागदावी बमोजिम गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताले यस न्यायाधिकरणमा मिति २०७६।०२।०१ मा दायर गरेको पुनरावेदन पत्र।

१०. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८।१२।११ मा भएको आदेश।
११. यसमा यिनै पुनरावेदक करदाताले आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को आयकर तर्फको मुद्दा यस न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन नं. ०७६-RB-०१६६ मा दायर गरी हाल विचाराधीन रहेको भनी बहसको क्रममा जिकिर लिइएको पाइएकोले उक्त मुद्दा प्रस्तुत मुद्दासँग लगाउ कायम गरी एकै साथ सुनुवाई गर्नुपर्ने अवस्थाको रहेको देखिँदा उक्त ०७६-RB-०१६६ मुद्दा समेत लगाउ कायम गरिदिएको छ। उक्त मुद्दा र प्रस्तुत मुद्दाको लगाउमा पेश भएको सबै मुद्दा साथै पेशी चढाइ नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।०५।०६ मा भएको आदेश।
१२. यसमा पुनरावेदक करदाताले यस न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दर्ता गर्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(१)(क) बमोजिम बुझाउनुपर्ने विवादित कर रकम रू.१,१९,५७,८४०।- (एक करोड उन्नाईस लाख सन्ताउन्न हजार आठ सय चालिस रुपैयाँ) को पचास प्रतिशतले हुने रकम वापत धरौट वा बैंक जमानत राखेको नदेखिँदा प्रस्तुत मुद्दा र लगाउका मुद्दामा समेत प्रचलित कानून बमोजिम राख्नुपर्ने धरौटी यकिन गरी यो आदेश भएको मितिले १५ दिनभित्र धरौटी दाखिल गराई लगाउका मुद्दा नं. ०७५-RB-०३४५, र ०७६-RB-००१६६ समेत साथै राखी पेशी चढाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।०६।०२ मा भएको आदेश।
१३. यसमा पुनरावेदक करदाताले पुनरावेदक पत्रमा उठान गरेका जिकिरसंग सम्बन्धित कानून र श्री सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त भए सो समेत उल्लेख गरी १५ दिन भित्र पुनरावेदक तर्फका विद्वान अधिवक्ता र प्रत्यर्थी तर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्तालाई लिखित बहसनोट पेश गर्न जानकारी गराई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।१२।१४ मा भएको आदेश।

१४. यसमा रू.१,६०,५६,००१।- यस आय वर्षको व्यवसायसंग सम्बन्धित खर्च नभएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) बमोजिम व्यवसायको आय गणना गर्दा खर्च कट्टी गर्न नपाउने, करदाताले कर परीक्षणका बखत उक्त रकम भुक्तानी दिएको संस्थाले कर छुट प्राप्त गरेको प्रमाण पेश नगरेकोले यस्तो रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२ बमोजिम करयोग्य आय गणना गर्दा घटाउन नपाउने, करदाताले आफू खुसी गरेको भूकम्प राहत खर्च रू.१७,३३,०५३।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अन्तर्गत खर्च कट्टी नहुने, जग्गा खरिदको लागि प्रयोग भएको रकम रू.५७,०१,८१,९६२।- को बैंकलाई तिरेको औसत व्याज दर ६.८५ प्रतिशतका दरले हिसाब गर्दा हुन आउने रकम रू.३२,०२,३७७।- यस आय वर्षको व्यवसाय (व्यापार) को आय गणना गर्दा आयकर ऐन, २०५३ को दफा १४ को उपदफा (१) बमोजिम कट्टी नहुने, अजित इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रू.१,१२,०५०।-र कनिष्का इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रू.३४,८००।- ले घटी बिक्री देखाएको पाईएकोले उक्त घटी बिक्री देखाएको रकमलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने भनी कार्यालयले गरेको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुनुपर्छ भन्ने समेत वेहोराको विशेष सरकारी वकील कार्यालय काठमाडौंका सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०७९।१२।१९ मा पेश गरेको लिखित वहसनोट।
१५. शेयरमा लगानी बापतको व्याज, कम्पनीले भुक्तानी गरेको चन्दा बापतको खर्च, व्यवसायिक सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत गरिएको भूकम्प राहत खर्च, व्यवसायिक प्रयोजनको लागि कम्पनीले खरिद गरेको जग्गाको ऋणबापत लागेको व्याज खर्च लगायतका सम्पूर्ण खर्चहरू पुनरावेदक करदाताको व्यवसायिक खर्च भएको अवस्थामा उक्त तथ्यलाई अन्देखा गरी उपरोक्त खर्चहरू कट्टी अमान्य हुने ठहर्‍याई ठूला करदाताले गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश त्रुटीपूर्ण हुँदा बदर गरी पुनरावेदक करदाताले माग गरे बमोजिमको खर्च कट्टी गरी पाउ भन्ने समेत वेहोराको पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट विद्वान अधिवक्ता श्री प्रेरणा उप्रेतीले मिति २०७९।१२।२८ पेश गरेको लिखित वहसनोट।

ठहर खण्ड

१६. नियम बमोजिम पेसी सूचिमा चढी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा करदाताको तर्फबाट इजलास समक्ष सुनुवाईको लागि कोही पनि उपस्थित भएको देखिएन।
१७. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले शुरू कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश कानून सम्मत नै रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको वहस जिकिर समेत सुनियो।

१८. पुनरावेदक करदाताबाट लिइएको पुनरावेदन जिकिर, दुवै तर्फबाट प्रस्तुत लिखित बहसनोट र विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ताको बहस बुँदा समेतलाई दृष्टिगत गरी मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट करदाताको हकमा भएको मिति २०७४।०६।२५ को संशोधित कर निर्धारणको आदेश मिलेको छ, छैन? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने प्रश्नमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१९. पुनरावेदक करदाताले लिएको पहिलो पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, शेयर लगानी शीर्षकमा देखाएको रु.१,६०,५६,००१।- खर्च कट्टी अमान्य गरेको विषयमा रहेको पाइयो। करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को प्रावधान विपरित शेयर खरिदमा भएको लगानीको कारण तिर्नु परेको व्याज ऐनको दफा २१(१)(च) को कारण देखाई ऐ. दफा १४(१) बमोजिम कट्टी दिन नमिल्ने भनी भएको संशोधित कर निर्धारण त्रुटीपूर्ण रहेको भन्ने पुनरावेदन जिकिर लिएको देखियो। ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण गर्न खडा गरेको निर्णय पर्चा हेर्दा शेयर खरिद कारोबारमा प्रयोग भएको कर्जा रकम रु.१४,०५,९६,७२५/०० यस आय वर्षमा बैकलाई भुक्तानी गरेको औसत व्याज दर ६.८५ प्रतिशतका दरले हिसाब गर्दा हुने रकम रु.२८,५२,३०२/०० तथा करदाताले पेश गरेको वासलातको अनुसूची ७ बमोजिमको अन्य फर्म वा निकायहरूमा शेयर लगानी गरेको जम्मा रु.३३,३३,५१,४५७५।- बाट यस आ.व. मा गरेको लगानी रु.१४,०५,९६,७२५०।- घटाई बाँकी हुने जम्मा रु. १९,२७,५४,७३२। को ६.८५ प्रतिशतका आय वर्षको व्यवसायसंग दरले हुने रु.१,३२,०३,६९९।०० समेत जम्मा रु.१,६०,५६,००१।- यस सम्बन्धित खर्च नभएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) बमोजिम आय गणना गर्दा खर्च कट्टी गर्न नपाउने हुँदा सोही ऐनको दफा २१(१) (च) बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने बेहोरा उल्लेख गरिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ मा (१) "कुनै ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै व्याज कट्टी गर्न पाउनेछ"भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा विभिन्न बैंकहरूबाट ऋण लिई सो वापत ६.५ प्रतिशतको दरले व्याज खर्च भुक्तानी गरी खर्च कट्टी लिएको तथ्यमा विवाद देखिएन। करदाताले यस आय वर्षमा विभिन्न लिस्टेड तथा नन लिस्टेड कम्पनीको शेयरमा रकम रु.१४,०५,९६,७२५।- को लगानी गरेको देखिन्छ। शेयर करदाताको व्यावसायिक सम्पत्ति भएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(ग) बमोजिम शेयरसंग

सम्बन्धित खर्चहरू(Outgoings) सो सम्पत्ति निसर्गका बखत प्राप्त रकम (Incomings) बाट घटाई खूद लाभ भएको अवस्थामा मात्र त्यस्तो लाभलाई व्यवसायको आय गणना गर्दा समावेश गर्नुपर्दछ। खूद लाभ गणना गर्दा कट्टी गर्नुपर्ने खर्च यसै आय वर्षमा कट्टी गरेकोमा त्यस्तो रकम खर्च कट्टी पाउने देखिएन। करदाताले विभिन्न कम्पनीको शेयरमा गरेको लगानी रकम पनि यही बैंक कर्जा मध्येको भएको तथ्य मिसिल संलग्न लेजर र कर्जा खाताबाट भएको भुक्तानीको विवरणबाट स्पष्ट हुन्छ। करदाताले विभिन्न कम्पनीमा गरेको लगानीको लागि प्रयोग भएको कर्जाको व्याज समेत व्यवसायको आय गणना गर्दा कट्टी गरेको कारण यस आय वर्षमा व्यवसायको लागि प्रयोग नभएको कर्जाको समेत व्याज खर्च कट्टी हुन गएको देखियो। यस्तो अवस्थामा पुनरावेदकले यस आय वर्षको कर योग्य आय गणना गर्दा आयमा समावेश हुने रकमहरूमा लाभांश आम्दानीलाई समावेश गरेको समेत नदेखिँदा करदाताले दावी गरेको व्याज खर्चलाई मान्यता दिई उठाउन बाँकी रकमको ६.८५ प्रतिशतको बैंक व्याजदरलाई आधार मानी हुन आउने रु.१,६०,५६,००१।- सम्म खर्च अमान्य गरेको कार्य न्यायोचित नै देखिन आयो।

२०. पुनरावेदक करदाताले लिएको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर चन्दा खर्च कट्टि अमान्य गरेको विषयमा रहेको पाइयो। वास्तविक समाज कल्याणकारी कार्यमा भएको निर्विवाद चन्दा सहयोग खर्च रकम रु.२,३३,४४६।- लाई अमान्य गरेको मिलेन भन्ने जिकिर रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२ को उपदफा (२) मा "उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उक्त उपदफा बमोजिम कुनै आय वर्षमा घटाउन पाउने खर्च एक लाख रूपैया वा त्यस्तो व्यक्तिको उक्त वर्षको समायोजित करयोग्य आयको पाँच प्रतिशतमध्ये कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा आफ्नो करयोग्य आय गणना गर्दा यस दफा बमोजिम समायोजित करयोग्य आयको ५ प्रतिशत वा एक लाख मध्ये जुन घटी हुन्छ त्यो भन्दा बढी हुने छैन" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। उक्त कानूनी व्यवस्था बमोजिम सो रकम कर छुट प्राप्त संस्थालाई दिएको भएमा करयोग्य आय गणना गर्दा घटाउन पाइन्छ। यद्यपी पुनरावेदक करदाताले कर परीक्षणका बखत उक्त रकम भुक्तानी दिएको संथाले कर छुट प्राप्त गरेको प्रमाण पेश गरेको नदेखिएकोले यस्तो रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १२ बमोजिम करयोग्य आय गणना गर्दा घटाउन नपाउने हुँदा चन्दा सहयोग खर्च रकम रु.२,३३,४४६।- लाई अमान्य गरेको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय मिलेकै देखिन आयो।
२१. पुनरावेदक करदाताले लिएको तेस्रो पुनरावेदन जिकिर भुकम्पमा राहत शीर्षकमा भएको खर्च कट्टि अमान्य गरेको विषयमा रहेको पाइयो। पुनरावेदक करदाताले आ.व. २०७२।०७३ को वित्तीय विवरणको भूकम्प राहत शीर्षक भनी

रु१७,३३,०५३।- उल्लेख गरी खर्च कट्टी माग गरेको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७४।०६।२५ मा भएको संसोधित कर निर्धारण निर्णयमा यस करदाताले भूकम्प राहत खर्च भनी करयोग्य आय गणना गर्दा कट्टी गरेको उल्लिखित रकम रू. १७,३३,०५३।- खर्च कट्टी हुने कानूनी आधार भएन साथै यस्तो खर्च करदाताको व्यवसायिक खर्च समेत नभएको हुंदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अन्तर्गत खर्च कट्टी हुने देखिएन भन्ने वेहोरा उल्लेख भएको देखिन्छ। तत्कालिन आर्थिक ऐन, २०७२ ले थप गरेको व्यवस्थाको दफा १२ख. मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोष र नेपाल सरकारले स्थापना गरेको पुनर्निर्माण कोषमा योगदान गरेको रकम सो वर्षको करयोग्य आय गणना गर्दा घटाउन सक्नेछ" भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। सोही ऐनको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा "कुनै ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसंग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछः-

(क) सो आय वर्षमा भएका

(ख) सो व्यक्तिबाट भएका, र

(ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। उपरोक्त कानूनी व्यवस्थाको रोहमा हेर्दा पुनरावेदक करदाताले प्रधानमन्त्री राहत कोषमा दाखिला गरेको वा उक्त खर्च व्यवसायिक भएको प्रमाण पेश गर्न सकेको मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातहरूबाट देखिन आएन। अतः भूकम्प राहत भनी खर्च गरेको रू.१७,३३,०५३।- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्चकट्टी हुने नदेखिँदा उक्त रकम सोही ऐनको दफा २१(१)(च) बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको निर्णयलाई समेत अन्यथा भन्न मिलेन।

२२. पुनरावेदक करदाताले लिएको चौथो पुनरावेदन जिकिर जग्गा खरिद गर्दा लिएको व्याज खर्च कट्टि अमान्य गरेको विषयमा रहेको पाइयो। व्यवसायिक प्रयोजनार्थ भवन गोदाम बनाउने हेतु पुनरावेदक कम्पनी कै नाउमा रू. ५७,०१,८१,९६२।- को जग्गा खरीद गरेको र उक्त मूल्यमा लागेको व्याज रू २२,०२,३७७।- लाई आयमा समावेश गर्न नमिल्ने जग्गा खरिदको मूल्यमा लागेको व्याजलाई आयमा समावेश गरी भएको कर निर्धारण बढेर गरीपाउ भन्ने पुनरावेदन जिकिर रहेको देखियो। ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश हेर्दा जग्गा खरिदको लागि प्रयोग भएको रकम रू.५७,०१,८१,९६२।०० को बैंकलाई तिरेको औसत व्याज दर ६.८५ प्रतिशतका दरले हिसाब गर्दा हुन आउने रकम रू.३२,०२,३७७।०० (यो रकम जग्गा

खरिदको लेजर हेरि सो प्रयोजनको लागि रकम भुक्तानी गरेको मितिलाई आधार बनाई गणना गरिएको) यस आय वर्षको व्यवसाय(व्यापार)को आय गणना गर्दा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) बमोजिम कट्टी नहुने हुंदा उक्त रकम सोही ऐनको दफा २१(१) (च) बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने भन्ने बेहारा उल्लेख गरिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ मा (१) "कुनै ब्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै व्याज कट्टी गर्न पाउनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आ.व. २०७२/०७३ मा देखाएको उक्त जग्गा खरिदमा लागेको रकम सम्बन्धमा उक्त कानून बमोजिमको शर्त पूरा भएको देखिदैन। यस्तै प्रश्न समावेश रहेको ठूला करदाता कार्यालय विरूद्ध अरिहन्त मल्टि फाइवर्स लि. भएको आयकर मुद्दामा श्री सर्वोच्च अदालतबाट "आफ्नो व्यवसाय संचालन गर्न आफूसंग नगद रकम अपुग भएको भन्ने आधारमा ऋण लिने, यस्तो ऋणको व्याज खर्च कट्टा गर्ने तर यसरी ऋण लिने करदाता व्यक्तिले अन्य व्यक्तिलाई दिएको सापटी वा ऋणको रकममा लाग्न सक्ने व्याज आयमा समावेश गर्ने वा निर्व्याजी सापटीको रकमलाई जम्मा ऋण रकमबाट नघटाउने हो भने यसबाट उक्त ऐनको दफा १४ को व्यवस्थाको दुरुपयोग हुनाको साथै कर दायित्व कम गर्ने वा कर दायित्व छल्ने संयन्त्रको रूपमा उक्त दफा १४ को व्यवस्था प्रयोग हुन सक्छ"¹ भनी व्याख्या भएको पाईन्छ। त्यसैले उक्त व्याख्या समेतको रोहमा हेर्दा यस आय वर्षमा करदाताले मिति २०७२।१०।०१ मा रु.९,०१,२८,८५३।०० र २०७३।०३।३१ मा रु. ४८,००,५३,१०९।०० को जग्गा खरिद गरेको देखिन्छ। जग्गा करदाताको व्यवसायिक सम्पत्ति भएतापनि करदाताको यस आ.व. को आय आर्जन कार्यमा प्रयोग भएको देखिएन। उक्त तथ्यलाई पुनरावेदक करदाता स्वयले पनि शुरूदेखि स्वीकार गरेको देखिन आउछ। यसरी नै आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२)(ग) बमोजिम सो ऐनको परिच्छेद ८ बमोजिम गणना गरिएको कुनै व्यवसायिक सम्पत्तिको निःसर्गबाट प्राप्त खूद लाभ मात्र आयमा समावेश गर्नु पर्ने देखिन्छ। पुनरावेदक करदाताले उक्त जग्गा खरिदमा प्रयोग भएको कर्जाको ब्याज यस आय वर्षको आय गणना गर्दा कट्टी गरेको देखिन्छ। अतः लाभ गणना गर्दा कट्टी गर्नुपर्ने खर्च यसै आय वर्षमा कट्टी गरेकोमा त्यस्तो रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) र सोही ऐनको दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी गर्न नमिल्ने ठहर्न्याई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट भएको निर्णय न्यायोचित नै रहेको देखिन आयो।

¹ पुनरावेदन नं ०६४-CR-०५२९, मुद्दा:-आयकर, आ.व ०५८/०५९, फैसला मिति:-२०६८।०५।०६

२३. पुनरावेदक करदाताले लिएको अन्तिम पुनरावेदन जिकिर फरक रकमलाई आय मानी भएको कर निर्धारण विषयमा रहेको पाइयो। मानवीय त्रुटिले गर्दा फरक परेको रकम रु.१,४६,८५०।- खर्च कट्टी दावीलाई अमान्य गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण त्रुटिपूर्ण हुँदा सो बदर गरी पुनरावेदन मागदावी बमोजिम गरी पाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिर रहेको पाइयो। ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७४।०६।२५ मा भएको संशोधित कर निर्धारणको सूचना हेर्दा रिपोर्टेड मिसम्याच डाटा अनुसार प्रस्तुत करदाताले देहाय बमोजिम घटी बिक्री देखाएकोले उक्त घटी बिक्री देखाएको रकमलाई थप बिक्री कायम गरी आयकर ऐन,२०५८ को दफा ७(२) बमोजिम आयमा समावेश गर्नु पर्ने भन्ने बेहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २५ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट प्राप्त गरेको रकम र व्यहोरेका खर्चको लेखा राख्दा देहायको कुनै अवस्थामा सो व्यक्तिले सोधभर्ना, असुल उपर, दाबी त्याग अपलेखन वा मिनाहा गरिएको समयमा उपयुक्त समायोजन गर्नु पर्नेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले अजित इन्टरप्राइजेज र कनिष्का इन्टरप्राइजेजहरूलाई सम्पर्क गरी यर्थाथ कारोबार एकिन गर्नका लागि हरतरहले प्रयास गर्दा पनि सम्पर्क गर्न नसकिएको र कहिले काही रकमहरू प्रविष्ट गर्ने समयमा मानवीय त्रुटिले गर्दा फरक रकम प्रविष्ट भएकोले गर्दा वास्तविक कारोबार रकमसंग फरक पर्न गएको हो वास्तविक फरक होइन। हामीले देखाएको कारोबार रकम बिक्री कर बिजक,निजहरूसंगको लेजर बहिखाताबाट नै प्रमाणित रहेको हुँदा सो रकमलाई आयमा समावेश गर्नु नपर्ने भनी मिति २०७४।०६।०९ मा आयकर तर्फ खर्च कट्टी नहुने कर कार्यालयको आधार र कारणहरूको जवाफमा पुनरावेदक करदाताले उल्लेख गरेको देखिन्छ। अजित इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रु.१,१२,०५०।- र कनिष्का इन्टरप्राइजेजले देखाएको खरिद भन्दा रु.३४,८००।- गरी जम्मा रकम रु.१,४६,८५०।- घटी बिक्री देखाएको तथ्यलाई मानवीय त्रुटि भएको भनी पुनरावेदक करदाताले स्वीकार गरेको अवस्था देखिएकोले आयकर ऐन,२०५८ दफा ७(२) बमोजिम मुनाफा र लाभमा समावेश गर्ने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिलेन।
२४. तसर्थ, माथि उल्लिखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री यूनाईटेड डिष्ट्रिब्यूटर्स (नेपाल) प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं. ३०११२६३७९) को आ.व. २०७२/०७३ को संशोधित कर निर्धारण गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०७४।०६।२५ मा भएको निर्णय मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत:- सरिता रिजाल

कम्प्युटर टाइप:- चन्द्र बहादुर नेपाली

फैसला मिति:- २०८०।०१।११।२

प्रमाणीकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

फैसला प्रमाणीकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप